

CONCEPTUL DE SPAȚIUL DE SECURITATE, LIBERTATE ȘI JUSTIȚIE

Costina ȘTEFĂNESCU

ABSTRACT:

THE CONCEPT OF THE SECURITY AREA, FREEDOM AND JUSTICE ENCOMPASSES THE NOTION OF JUSTICE AND HOME AFFAIRS, WHICH ENCOMPASSED THE PRINCIPLES, MECHANISMS AND PROCEDURES OF DOMESTIC LEGAL ORDER, SINCE THE INTERNATIONALLY RATIFIED TREATIES AND CONVENTIONS WERE APPLIED IN PARTICULAR, TAKING INTO ACCOUNT THE NEW EUROPEAN CONTEXT THAT TENDS TO UNIFY THE ATTRIBUTES OF NATIONAL SOVEREIGNTY.

KEYWORDS: FREEDOM, SECURITY, JUSTICE, HOME AFFAIRS, INTERNATIONAL RELATION;

Istoria umanității dovedește o luptă continuă pentru perfecționare, pentru binele omului și al societății. Acest proces social a solicitat reglementări din cele mai diverse, în toate planurile vieții, dar mai cu seamă a unora dintre elementele sale de bază – Justiția și afacerile interne.

Justiția și afacerile interne nu sunt și nu pot fi tratate ca fiind două sisteme distincte care au caracter autist; ele comunică și se influențează reciproc. Recunoașterea că acestea sunt atribute de suveranitate națională, într-o gamă mereu evolutivă și diversificată - ca și asigurarea transpunerii lor în practica socială a condus, nu rareori, la mișcări sociale de anvergură, ce fac istorie în domeniu.

Cristalizarea și afirmarea conceptului de *Justiție și afaceri interne*, ce cuprinde principii, mecanisme, proceduri ce țin de ordinea juridică internă, nu-și mai găsește aplicarea în noul context european care tinde spre o uniformizare a atributelor suveranităților naționale, incluzând acest atribut în noțiunea de *Spațiul de securitate, libertate și justiție*.

Interesul societății internaționale față de modul în care se aplică justiția este justificat de faptul că multiplele activități de acest gen aduc pe cetățean în diferite ipostaze, începând prin a fi subiect al raporturilor de conflict în materie penală și nu numai. Este important faptul că în acest întreg context, din primul moment în care cetățeanul vine în contact cu reprezentanții organelor de administrație și apoi cu cele ale justiției, trebuie să i se garanteze deplina exercitare a drepturilor pe care le are, să i se respecte întru totul demnitatea umană.

Dat fiind eterogenitatea membrilor comunității internaționale, nu poate exista un consens general al subiectelor de drept internațional, asupra tuturor dimensiunilor și configurației unei table de valori unice la scară mondială, dar se impune crearea unui spațiu de securitate la nivel statal,

care să includă necesitățile și trăsăturile specifice ale fiecărui popor și totodată, crearea unui spațiu de securitate la nivel internațional, care să înglobeze profilele de strategie ale fiecărui subiect de drept, în scopul realizării unui instrument juridic care să faciliteze asigurarea unui climat de securitate la nivel internațional.

Importanța care se acordă acestei probleme decurge din faptul că respectarea efectivă a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, așa cum sunt enunțate în convențiile internaționale, la care statele respective au achiesat, depinde în cea mai mare parte de modul în care organele de justiție și administrație, ca instituții statale, își exercită funcțiile și competențele în acest domeniu.

Uniunea Europeană numără aproximativ 507,85 de milioane locuitori, iar în interiorul său nu există o majoritate, ci numai minorități. În ciuda diferențelor dintre aceste minorități, la baza întregii construcții europene a stat voința de a lucra împreună, pe baza unor interese comune.

Toate acestea au condus la convingerea că în unele domenii se pot obține rezultate mult mai bune la nivel european decât la nivel național, astfel încât s-a ajuns la politici comune tuturor statelor membre, elaborate și adoptate de instituțiile comunitare cu aplicabilitate pe întreg teritoriul Uniunii.

De multe ori, astfel de politici comune răspund și unui principiu fundamental al construcției europene, acela al solidarității și coeziunii. Existența politicilor comune conferă unitate Uniunii Europene, pentru că demonstrează acceptarea cedării unei părți a suveranității statelor membre către instituțiile europene.

Un moment interesant în evoluția conceptului de Spațiu de libertate, justiție și securitate este adoptarea Tratatului instituind o Constituție pentru Europa. Chiar și în condițiile în care acest instrument, care urma să aibă valoare de Constituție pentru cetățenii europeni¹, nu a intrat în vigoare², și nici nu va mai dobândi forță juridică deplină, ca efect al adoptării Tratatului de la Lisabona³, apreciem că este foarte interesant să prezentăm textele referitoare la acest domeniu, deoarece ele oferă o imagine de ansamblu asupra a ceea ce se dorește a se realiza în privința acestui spațiu, marcând un moment de cotitură în evoluția domeniului de interes.

În cadrul Tratatului instituind o Constituție pentru Europa, în Partea a III-a: „Politicile și funcționarea uniunii” se regăsea Capitolul IV: „Spațiu de libertate, securitate și justiție”. În prima

---

¹ Iordan Gheorghe Bărbulescu, UE de la național la federal, Editura Tritonic, București, 2005, pag. 291.

² Pentru detalii asupra etapelor parcurse de Tratatul Constituțional și a controverselor ocazionate de el, a se vedea: Victor Duculescu, „Revitalizarea” procesului constituțional – condiție a edificării noii arhitecturi europene, în Revista de drept comercial, nr. 2/2006, pag. 125; Jean Claude Piris, The Constitution for Europe, A Legal Analysis, Cambridge University Press, 2006; Victor Duculescu, „Pauza de reflecție”, Constituția Europeană sub semnul întrebării, în Revista de drept comercial nr. 7-8/2005, pag. 70-81; Victor Duculescu, Perspectivele Tratatului Constituțional European după Reuniunea de la Bruxelles, Revista de drept comercial nr. 9/2004, pag. 38-51; Nicoleta Diaconu, Quo vadis, UE?, în Dinamica relațiilor internaționale în epoca contemporană, Studii juridice, Editura Universul juridic, 2006, pag. 291; I. Anghel, Succesiune sau continuitate în Buletin de informare legislativă, nr. 1/2006, pag. 26.

³ Tratatul de la Lisabona a întâmpinat și el unele dificultăți deoarece la 13 iunie 2008 adoptarea sa a fost respinsă prin referendum în Republica Irlanda. În Concluziile Președinției Consiliului European din 11-12 decembrie de la Bruxelles, s-a reafirmat convingerea că adoptarea Tratatului de la Lisabona este necesară pentru a face ca Uniunea lărgită să funcționeze mai eficient, mai democratic și mai activ, inclusiv în relațiile internaționale. Au fost făcute și unele precizări cu privire la acest tratat, în vederea intrării sale în vigoare până la sfârșitul anului 2009, fapt ce s-a și întâmplat. (sursa www.consilium.europa.eu).

secțiune din acesta au fost incluse unele dispoziții generale din conținutul cărora reies principiile generale care se doresc a governa Spațiul de libertate, securitate și justiție¹ (art. III-257) :

- Spațiul de libertate, securitate și justiție are la bază respectul pentru drepturile fundamentale și pentru diferitele tradiții și sisteme juridice ale Statelor membre;
- Uniunea asigură absența controlului la frontierele interne;
- se conturează o politică comună în materie de azil, imigrație și control al frontierelor externe, bazată pe solidaritatea între statele membre;
- realizarea unui înalt nivel de securitate, prin prevenirea criminalității, rasismului, xenofobiei;
- cooperarea și coordonarea între autoritățile de poliție și judiciare;
- armonizarea treptată a legislației în materie penală, procesual civilă și procesual penală;
- garantarea liberului acces la justiție, în principal prin intermediul principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și penală.

În mod particular, Tratatul instituind o Constituție pentru Europa prevedea că Uniunea dezvoltă o politică unitară în domeniul azilului, protecției subsidiare și protecției temporare, cu scopul de a oferi un statut corespunzător oricărui resortisant dintr-o țară terță care are nevoie de protecție internațională și de a asigura respectarea principiului nereturnării. Această politică trebuie să fie conformă cu Convenția de la Geneva din 28 iulie 1951 și cu protocolul din 31 ianuarie 1967 cu privire la statutul refugiaților, precum și cu alte Tratatate din domeniu. De asemenea, Tratatul instituind o Constituție pentru Europa prevedea că toate politicile referitoare la spațiul de securitate comun sunt guvernate de principiul solidarității și distribuirii echitabile a responsabilităților între statele membre, inclusiv pe plan financiar (art. III-268).

După cum s-a putut observa, o parte dintre elemente s-au regăsit și în instrumentele juridice anterioare, dar există și unele de noutate. În cadrul acestuia au fost incluse unele prevederi ce dovedesc tendința de integrare mai profundă în domeniul justiției și afacerilor interne: înlocuirea acțiunilor comune reglementate de TUE cu politici comune; preluarea unor elemente din acquis-ul Schengen; tendința armonizării legislației în materie penală, procesual penală și procesual civilă – element de noutate absolută; recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare și extrajudiciare.

Tratatul de la Lisabona² este cel mai recent moment în istoria Uniunii Europene și a evoluției Spațiului comun de libertate, securitate și justiție, fără ca el să fie ferit de controverse³ și dorindu-se ca el să intre în vigoare până la sfârșitul anului 2009 (conform celor cuprinse în Concluziile Președinției Consiliului European de la Bruxelles din 11-12 decembrie 2009)⁴. Ca și Tratatul instituind o Constituție pentru Europa, acest nou instrument juridic consacră renunțarea la construcția comunitară bazată pe cei trei piloni. Toate domeniile ce aparțin JAI urmează să fie centralizate în Titlul V, denumit „Spațiul de libertate, securitate și justiție” din Tratatul asupra

¹ Ion Gâlea, Aniela Băluț, Augustina Dumitrașcu, Cristina Morariu, Tratatul instituind o Constituție pentru Europa, text comentat și adnotat, M.A.E., octombrie 2005, pag. 125 și urm.

² Ratificat de România prin Legea nr. 13 din 7 februarie 2008 pentru ratificarea Tratatului de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene, semnat la Lisabona la 13 decembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 107/12 februarie 2008.

³ I. Jinga, Tratatul de la Lisabona: Soluție sau etapă în reforma instituțională a Uniunii Europene, în Revista Română de Drept Comunitar, nr. 1/2008, pag. 15. Tiberiu Savu, Obiectivele și competențele Uniunii Europene consacrate de Tratatul de la Lisabona, în Revista Română de Drept Comunitar, nr. 1/2008, pag. 34. Camelia Toader, Constituționalizarea dreptului comunitar. Rolul Curții de Justiție a Comunităților Europene, în Revista Română de Drept Comunitar, nr. 2/2008, pag. 15. Simina Tănăescu, Despre constituționalizarea dreptului comunitar, în Revista Română de Drept Comunitar, nr. 2/2008, pag. 31.

⁴ Sursa www.consiliu.europa.eu

funcționării Uniunii Europene (TEU), în art. 64 la 89, divizate în cinci capitole. Consecințele care ar putea fi atrase de adoptarea Tratatului Lisabona în această formă vizează, în primul rând, eliminarea conflictelor dintre pilonii comunitari în ceea ce privește adoptarea unor instrumente juridice¹.

În același timp, se va produce o „comunitarizare” a domeniului cooperării polițienești și judiciare în materie penală, care atrage unele schimbări foarte importante: introducerea în acest domeniu a procedurii de codecizie și extinderea competențelor Parlamentului European; utilizarea unor instrumente juridice de tip comunitar mult mai eficiente decât actualele instrumente utilizate de Pilonul III (directivele și regulamentele); extinderea competențelor de control ale Curții de Justiție, dar și a incidenței principiilor comunitare (principiul primordialității dreptului comunitar) și renunțarea la regula reciprocității.

Tratatul de la Lisabona are o influență considerabilă asupra normelor actuale care reglementează libertatea, securitatea și justiția la nivel comunitar și facilitează derularea, de către UE, a unor acțiuni mai complexe, mai legitime, mai transparente și mai democratice. Acesta contribuie la consolidarea democrației și a transparenței, întrucât o serie de acte juridice sunt adoptate prin codecizie, procedură care întărește rolul de colegiuitor al Parlamentului European, iar principiul adoptării deciziilor cu majoritate calificată în cadrul Consiliului este extins și la alte domenii.

Acțiunile întreprinse de UE sunt facilitate prin eliminarea separării domeniilor politice – așa-numiții „piloni” – care caracterizează structura instituțională existentă pentru cooperarea polițienească și judiciară în materie penală, înlăturând oficial așa numitul pilon Justiție și Afaceri interne. Totuși, rămân posibile propunerile legislative bazate pe inițiativele a cel puțin un sfert din statele membre în domeniul cooperării polițienești, al dreptului penal și al cooperării administrative. Comisia Europeană are rolul deplin de gardian al Tratatelor și veghează, alături de Curtea Europeană de Justiție, la aplicarea corectă a deciziilor, iar parlamentele naționale au un rol mai important în examinarea și emiterea de avize privind aspectele legate de justiție, libertate și securitate.

Tratatul de la Lisabona garantează libertățile și principiile înscrise în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și conferă dispozițiilor acesteia forță juridică obligatorie. În acest sens, Curtea de Justiție beneficiază, de asemenea, de competențe sporite pentru a garanta aplicarea corectă a Cartei.

Aceste schimbări facilitează crearea unui proces decizional mai complet, mai legitim, mai eficient, mai transparent și mai democratic în domeniul comun al libertății, justiției și securității, întrucât elimină blocarea frecventă a propunerilor datorată regulii unanimității.

În primul rând², este în interesul statelor membre de a coordona într-o manieră activă combaterea fenomenul infracțional, care le afectează pe toate. Cum se poate combate eficient falsificarea de euro, dacă nu se poate asigura că urmărirea penală în acest domeniu este privită la fel în cadrul Uniunii Europene? Cum să se asigure că lupta împotriva terorismului sau a crimei organizate, care depășește frontierele fiecărui stat, este eficientă dacă fiecare stat membru solicită o acțiune judiciară separată? Aria Penală Europeană are nevoie, în unele cazuri foarte precise, infracțiuni foarte grave, de apărarea autorității publice naționale într-o manieră colectivă, acesta fiind rolul unui procuror European.

---

¹ Anne Weyembergh, General introduction, to Summer School "The EU area of Criminal Justice", The Institute for European Studies (Université libre de Bruxelles - ULB) and the European Criminal Law Academic Network (ECLAN), 30 June-6 July 2008, pag. 3.

² M. Delmas-Marty - L'intégration pénale européenne, www.er.uqam.ca

În al doilea rând¹, stabilirea unor competențe operaționale strict controlate, la nivelul UE în ceea ce privește urmărirea penală nu ar constitui crearea unui drept penal european, nici un nou sistem judiciar independent. În toate cazurile, hotărârile sunt întotdeauna întreprinse în statele membre în conformitate cu propriile proceduri, în temeiul lor de drept penal.

În al treilea rând², noul tratat operează o consolidare semnificativă a puterii de acțiune a Uniunii. Parlamentul European este co-legislator cu puteri depline în ceea ce privește cooperarea judiciară în materie penală. Nimic nu poate fi adoptat fără acordul său în acest domeniu. Revizuirea de către Curtea de Justiție de la Luxemburg, este acum complet și comparabilă cu cea a dreptului european în general. În plus, Carta drepturilor fundamentale, care primește valoare juridică în Tratatul de la Lisabona, conține prevederi foarte protective în cadrul procedurii penale. În fine, Uniunea Europeană poate să adere la Convenția Europeană a Drepturilor Omului – ceea ce nu era posibil până la ratificarea acestuia, fiindcă era lipsită de personalitate juridică.

Trebuie menționat totuși că trei state membre au considerat necesar să negocieze sau să prelungească valabilitatea unor dispoziții speciale privind anumite aspecte din domeniul libertății, justiției și securității, cu scopul de a menține unele dispoziții naționale specifice.

Articolul 67 alin 1, din Tratatul de la Lisabona (ex-articolul 61 TCE și ex-articolul 29 TUE) prevede că Uniunea constituie un spațiu de libertate, securitate și justiție, cu respectarea drepturilor fundamentale și a diferitelor sisteme de drept și tradiții juridice ale statelor membre. Aliniatele următoare ale aceluiași articol prevăd că Uniunea asigură absența controalelor asupra persoanelor la frontierele interne și dezvoltă o politică comună în domeniul dreptului de azil, al imigrării și al controlului la frontierele externe care este întemeiată pe solidaritatea între statele membre și care este echitabilă față de resortisanții țărilor terțe. În înțelesul prezentului titlu, apatrizii sunt asimilați resortisanților țărilor terțe. Aceasta acționează pentru a asigura un înalt nivel de securitate prin măsuri de prevenire a criminalității, a rasismului și a xenofobiei, precum și de combatere a acestora, prin măsuri de coordonare și de cooperare între autoritățile politienesti și judiciare și alte autorități competente, precum și prin recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare în materie penală și, după caz, prin apropierea legislațiilor penale, facilitând accesul la justiție, în special pe baza principiului recunoașterii reciproce a deciziilor judiciare și extrajudiciare în materie civilă.

Tratatul de la Lisabona definește clar obiectivele și valorile Uniunii Europene referitoare la pace, democrație, respectarea drepturilor omului, dreptate, egalitate, statul de drept și durabilitate.

Tratatul garantează că Uniunea Europeană:

1. va oferi cetățenilor un spațiu de libertate, securitate și justiție fără frontiere interne
2. va activa în direcția dezvoltării durabile a Europei pe baza unei creșteri economice echilibrate și a stabilității preturilor, a unei economii sociale de piață extrem de competitive, vizând ocuparea totală a forței de muncă și progres social, cu un înalt nivel de protecție a mediului;
3. va combate excluziunea socială și discriminarea și va promova justiția și protecția socială;
4. va promova coeziunea economică, socială și teritorială, precum și solidaritatea între statele membre;
5. își va menține angajamentul față de uniunea economică și monetară având euro ca monedă unică;

¹ idem

² ibidem

6. va sustine si promovea valorile Uniunii Europene în întreaga lume si va contribui la asigurarea păcii, securității, dezvoltării durabile a planetei, solidarității si respectului între popoare, comerțului liber si echitabil si eradicării sărăciei;
7. va contribui la protejarea drepturilor omului, în special a drepturilor copilului, precum si la respectarea strictă si dezvoltarea dreptului international, incluzând respectarea principiilor Cartei Natiunilor Unite.

În materia dreptului penal, Tratatul Uniunii Europene stipulează faptul că trebuie să existe o cooperare, care să se desfășoare rapid, că trebuie evitat conflictul dintre jurisdicții si că este necesară adoptarea de măsuri pentru facilitarea extrădării inculpatilor.

În acest sens, România, prin Legea nr.80 /1997 a ratificat Convenția europeană de extrădare si protocoalele sale aditionale iar în anul 2001 a fost adoptată Legea nr.296 privind extrădarea, lege care corespunde exigentelor europene în materie.

Pentru a coordona investigarea si urmărirea infractiunilor transfrontaliere în domeniul criminalității organizate, statele membre au hotărât crearea unei echipe speciale de experti, denumită Eurojust, care împreună cu Reteaua Europeană Judiciară, ce actionează deja ca grup central coordonator ce permite schimbul rapid de informatii între procurori si judecători, vor asigura analiza si solutionarea rapidă a infractiunilor transfrontaliere, prin solutionarea de urgență a cererilor de extrădare si de asistentă mutuală în materie penală.

România a ratificat o serie de convenții care facilitează cooperarea judiciară în materie penală, precum: Convenția europeană de asistentă judiciară în materie penală si protocolul aditional al acesteia, Convenția europeană privind valoarea internațională a hotărârilor represive, adoptată la Haga la 28 mai 1970, Convenția europeană asupra transferării persoanelor condamnate și protocolul aditional la aceasta.

În vederea participării la aceste structuri europene a fost creată rețeaua de corespondenți naționali pentru cooperare juridică și judiciară internațională, formată din judecători si procurori responsabili pentru aplicarea eficientă și unitară a convențiilor internationale.

Actiunile principale în cadrul luptei împotriva criminalității organizate în Uniunea Europeană constau în prevenirea, urmărirea si pedepsirea infractorilor și privarea infractorilor de produsele infracțiunilor lor.

În acest sens, se impunea elaborarea unui nou Cod penal pentru România integrată european constituie o prioritate legislativă pentru Guvern, în contextul unificării legislației penale la nivel european.

Noul Cod penal ar fi trebuit să fie un instrument funcțional de realizare a politicii penale prin care societatea să fie mai bine apărată. Totodată noul Cod penal ar fi trebuit să se caracterizeze prin realism, ceea ce presupunea o examinare lucidă a vechilor reglementări pentru a se vedea ce instituții merită să fie reconfirmate, a transformărilor care s-au petrecut de la elaborarea actualului Cod penal si până în prezent, a ceea ce a adus nou în viața socială politica penală.

Funcționalitatea și realismul noului Cod penal trebuia a fi dublate de caracterul său modern, prin includerea de instituții noi și prin abordarea problematicii criminalității organizate, a încriminării noilor fapte apărute în sfera economico-financiară, a înaltei tehnologii sau a tehnologiei genetice.

În plus, trebuia să se urmărească crearea unor alternative reale la sancțiunile privative de libertate și reformarea profundă a întregului sistem al sancțiunilor penale, ținând cont de capacitatea efectivă de realizare a probatoriului în cauză și a măsurilor adiacente necesare protejării persoanelor vulnerabile. Nu în ultimul rând, trebuiau a fi avute în vedere implicațiile documentelor internaționale la care România este parte asupra noii legislații penale.

Poate unii dintre noi avem pretenții de la cei care guvernează și de la cei care sunt chemați, într-un fel sau altul, să pună bazele strategiilor naționale și actelor normative care reglementează toată activitatea unui stat, care se pretinde a fi democratic.

Noul cod penal și de procedură penală sînd departe de ceea ce ar fi trebuit să fie. Mai degrabă se prezintă ca un cod pentru infractori. Dar cine știe care a fost rațiunea celor care au elaborat aceste acte normative de o valoare imensă, și mai ales care a fost rațiunea ținerii acestora în umbră, aproape cinci ani, pentru a fi ulterior intrate în vigoare fără modificări majore! S-au uitat prea ușor regulile de bază care trebuia a fi căpătâi, însă și după potopul lui Noe a răsărit soarele; Poate după alți zeci de ani, cineva se va sesiza că lucrurile la noi merg pe alt făgaș.

În domeniul prevenirii, România va încerca să armonizeze eforturile cu cele ale Uniunii, pentru îmbunătățirea mecanismului colectării datelor necesare pentru analiza informațiilor privind criminalitatea organizată, ce vor conduce la adoptarea celor mai adecvate măsuri pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate.

Detectarea din timp a activităților grupurilor de infractori organizate și planificarea unui răspuns adecvat al societății presupun cunoașterea profilului, motivelor și a modului de operare al infractorilor. Întrucât aceste grupuri își extind activitatea și dincolo de granițele Uniunii se impune ca analizele efectuate să fie comunicate între organisme ce le efectuează.

Modalitatea principală de acțiune împotriva criminalității organizate se va concentra pe armonizarea definiției elementelor constitutive ale infracțiunilor de trafic de persoane, trafic de droguri, corupție, fraudă, spălarea banilor, cybercrime.

Pentru combaterea criminalității au fost elaborate o serie de acte normative, care constituie tot atâtea instrumente eficiente în combaterea acestui fenomen, dintre care menționăm: Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, Legea nr.143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.112/2001 privind sancționarea unor fapte săvârșite în afara teritoriului țării de către cetățenii români sau de alte persoane fără cetățenie domiciliată în România.

Proliferarea fără precedent a fenomenelor antisociale din sfera criminalității reprezintă o sursă de insecuritate pentru viața socială și, în egală măsură, o reală agresiune împotriva statului de drept. Întărirea acțiunii de prevenire și control al criminalității presupune, printre altele, promovarea unor legi speciale pentru prevenirea și combaterea unor grave fenomene precum traficul de ființe umane. Astfel, Parlamentul României a adoptat Legea privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, care încredințează și sancționează faptele de trafic de persoane, cu accent deosebit pe sancționarea traficului de copii, protecția și asistența acordate victimelor unui astfel de trafic, procedurile judiciare desfășurate, precum și promovarea cooperării între state în acest domeniu. Această lege este pe deplin armonizată cu acquis-ul comunitar în materie și cu documentele internaționale, în special cu Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, îndeosebi femei și copii, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate.

Activitatea legislativă de prevenire și control al criminalității va fi completată prin elaborarea reglementării privind combaterea criminalității prin intermediul sistemelor informatice, deoarece dezvoltarea rapidă a industriei calculatoarelor au determinat apariția unor activități ilicite, greu de descoperit și extrem de profitabile prin mijlocirea calculatorului. Vor fi încredințate faptele prevăzute în Convenția europeană privind criminalitatea în spațiul cibernetic, precum faptele care aduc atingere confidențialității și integrității datelor din sistemele informatice și cele prin care se încalcă dreptul de autor, fraudă informatică, sabotajul informatic, accesul neautorizat la sisteme informatice și utilizarea neautorizată a sistemelor informatice.

Un prim pas în reglementarea acestui domeniu a fost realizat prin elaborarea și promovarea proiectului Legii privind comerțul electronic.

În domeniul dreptului procesual, obiectivul constă în armonizarea prevederilor referitoare la dreptul la apărare și drepturile victimelor în cadrul procedurilor penale, dar și folosirea noilor tehnologii pentru a îmbunătăți eficiența în acest domeniu.

Acest obiectiv reflectă dorința statelor membre de a asigura un mai bun acces la justiție, și care este urmărit și de România prin modificarea legislației procesual-penale. Astfel, se are în vedere modificarea și completarea Codului de procedură penală în spiritul jurisprudenței Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului dar și al standardelor europene existente.

Prin armonizarea procedurilor diferitelor sisteme juridice, va fi mai ușor să se obțină recunoașterea hotărârilor emise într-un stat și aplicabile în altul. Principiul recunoașterii este un factor cheie în dezvoltarea unei zone a libertății, securității și justiției, dar și pentru creșterea protecției drepturilor fundamentale. Prin realizarea faptului că o hotărâre adoptată într-un stat nu va fi atacată în altul, recunoașterea hotărârilor va contribui la asigurarea certitudinii juridice în cadrul Uniunii Europene.

Implementarea principiului recunoașterii hotărârilor presupune încrederea în sistemele de drept penal, încredere fundamentată pe angajamentul respectării principiului libertății, democrației și drepturilor fundamentale.

Așa cum, în majoritatea problemelor privind drepturile omului standardele stabilite de instrumentele juridice internaționale sunt însușite de către statele care au participat la încheierea acestora și în domeniul justiției și afacerilor interne au apărut și apar o serie de probleme care, în continuu, necesită a fi rezolvate.

Toate acestea sunt menite să acorde respectivei puteri din statul de drept cadrul și limitele legale în virtutea cărora să-și realizeze importante sarcini ce le are, cu respectarea drepturilor omului și demnității ființei umane.

Interesul societății internaționale față de modul în care se aplică justiția este justificat de faptul că multiplele activități de acest gen aduc pe cetățean în diferite ipostaze, începând de la calitatea de reclamant până la cea de inculpat într-o anumită cauză penală. Este important faptul că în acest întreg context, din primul moment în care cetățeanul vine în contact cu reprezentanții organelor de administrație și apoi cu cele ale justiției, trebuie să i se garanteze deplina exercitare a drepturilor pe care le are, să i se respecte întru totul demnitatea umană.

Acestea sunt în esență cerințe ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ale Declarației universale a drepturilor omului, ale Cartei europene a drepturilor fundamentale, ale pactelor internaționale în domeniu și a multor alte instrumente juridice internaționale. Promovarea drepturilor omului în activitatea de administrare a justiției constituie una din problemele majore căreia pactele și convențiile naționale în domeniu i-au acordat o atenție specială.

Când vorbim de instituția drepturilor omului avem în vedere un proces complex de activități ce pornește de la elaborarea, de către state, a instrumentelor juridice în care sunt enunțate drepturile inerente persoanei umane și mecanismele de protecție și garantare a lor și continuă cu adoptarea acestora în sistemul legislativ intern și cu oferirea cadrului instituțional național care să permită aplicarea efectivă a acestor legi.

Având în vedere modificările survenite de alungul timpului, la nivelul legislației internaționale la care România este parte, modificări ce au ca efect modificarea legislației naționale, sintagma "JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE" nu-și mai găsește aplicare în noul context european, fiind inclusă în noțiunea de Spatiu de Securitate, Libertate și Justiție, a cărui

structură s-a consolidat, prin măsurile luate de statele membre ale Uniunii Europene și nu numai până anul trecut, când întreg mapamondul a fost cuprins de teama instaurată de atacurile teroriste.

Aceste acțiuni, care au generat groază și panică pe mapamond au zdruncinat din temelie acest Spațiu de Securitate, Libertate și Justiție și au determinat numeroase state să ia atitudine, fiecare după cunoștințe și putere.

Dacă următoarea perioadă nu aduce în fața autorităților internaționale o reconsiderare a acestui spațiu, tot ce a fost bun construit în ultimii 30 ani va rămâne o amintire dulce – amară.

BIBLIOGRAFIE

A. Tratatate și acte normative

- Tratatul de la Maastricht
- Tratatul de la Amsterdam
- Tratatul de la Nisa
- Tratatul Uniunii Europene
- Tratatul instituind o Constituție pentru Europa
- Tratatul de la Lisabona
- Concluziile Consiliului de la Tampere
- Regulamentul nr. 1091/2001 din 28 mai 2001
- JOCE nr. L. 150/6 iunie 2001

B. Cărți

- Viorel Marcu, Nicoleta Diaconu, Nicolae Purdă, Cătălina Drăghici, Instrumentele juridice fundamentale ale Uniunii Europene, Editura Lumina Lex, București, 2003
- Politici Europene, Justiție și afaceri interne, Institutul European din România, Master Print Super Offset, București, 2005
- Iordan Gheorghe Bărbulescu, UE de la național la federal, Editura Tritonic, București, 2005
- Victor Duculescu, „Revitalizarea” procesului constituțional – condiție a edificării noii arhitecturi europene, în Revista de drept comercial, nr. 2/2006
- Ion Gâlea, Aniela Băluț, Augustina Dumitrașcu, Cristina Morariu, Tratatul instituind o Constituție pentru Europa, text comentat și adnotat, M.A.E., octombrie 2005
- Camelia Toader, Constituționalizarea dreptului comunitar. Rolul Curții de Justiție a Comunităților Europene, în Revista Română de Drept Comunitar, nr. 2/2008,
- Simina Tănăescu, Despre constituționalizarea dreptului comunitar, în Revista Română de Drept Comunitar, nr. 2/2008
- Anne Weyembergh, General introduction, to Summer School "The EU area of Criminal Justice", The Institute for European Studies (Université libre de Bruxelles - ULB) and the European Criminal Law Academic Network (ECLAN), 30 June-6 July 2008
- Nicoleta Diaconu, Quo vadis, UE?, în Dinamica relațiilor internaționale în epoca contemporană, Studii juridice, Editura Universul juridic, 2006

C. Siteuri

- http://europa.eu/agencies/pol_agencies/europol/index_de.htm
- http://europa.eu/legislation_summaries/other/133183_da.htm
- http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/asylum/fsj_asylum_intro_de.htm
- <http://www.aidh.org/Europe>.
- http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/judicial_cooperation_in_criminal_matters/133167_da.htm
- http://europa.eu/pol/justice/overview_de.htm
- www.er.uqam.ca